

เอกสารประกอบการพิจารณาคัดเลือก
ผลงานการปลูกหญ้าแฝกดีเด่น ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ประเภท : หน่วยงานของกรมฯ

พื้นที่ดำเนินการ
บ้านทรายงาม หมู่ที่ ๑๐ ตำบลน้ำหมัน อำเภอบ้านไร่
จังหวัดอุตรดิตถ์

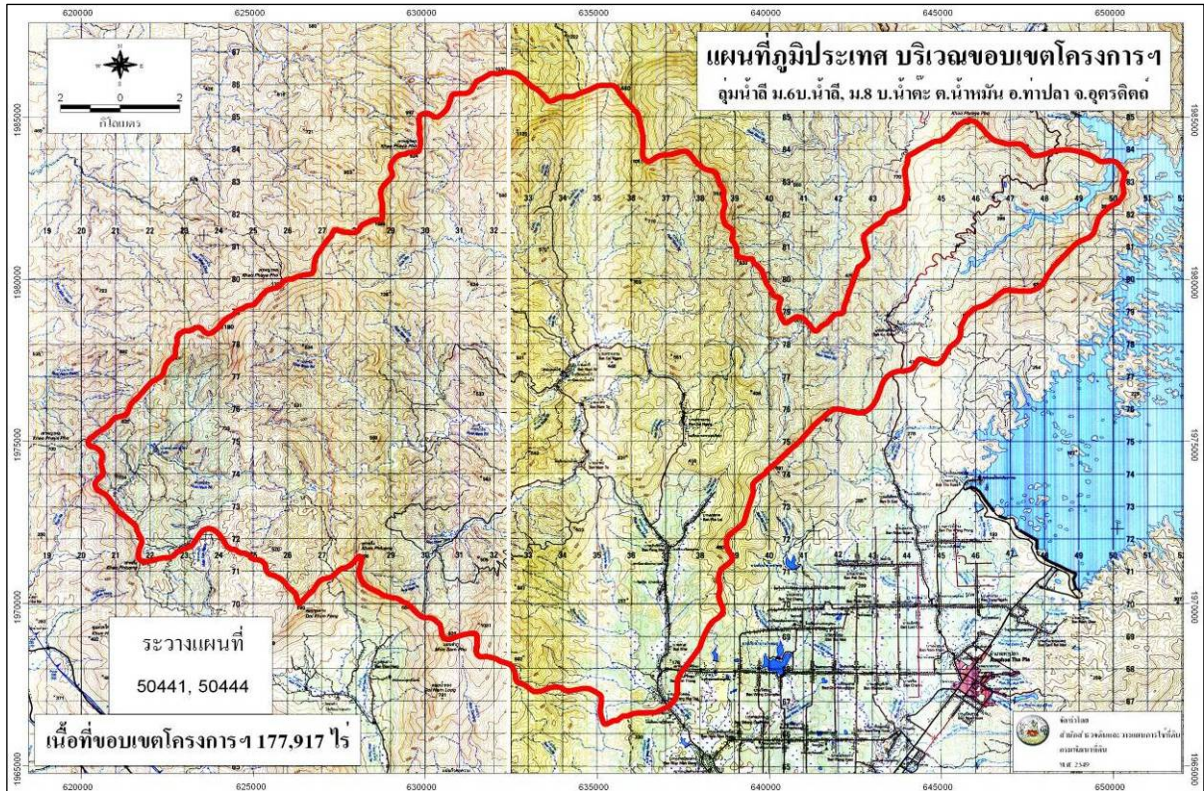
สถานีพัฒนาที่ดินอุตรดิตถ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
๑. ข้อมูลพื้นที่	๑
๒. พื้นที่ดำเนินการ	๑
๓. วัตถุประสงค์ในการปลูกหญ้าแฝก	๑
๔. สภาพทั่วไปของพื้นที่	๒
๕. ลักษณะดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๔
๖. สภาพปัญหาและความสำคัญของพื้นที่	๔
๗. แนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาพื้นที่	๕
๘. วิธีการดำเนินงานปลูกหญ้าแฝก	๖
๙. การติดตามผลการดำเนินงานและประโยชน์ต่อพื้นที่	๙
๑๐. ความยั่งยืนของหญ้าแฝกในพื้นที่และแผนการดำเนินงานในอนาคต	๙
๑๑. การมีส่วนร่วมของพื้นที่	๙
๑๒. ปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ	๙
๑๓. ผู้รับผิดชอบ	๑๐
๑๔. ภาคผนวก	๑๑

๑. ข้อมูลพื้นที่

พื้นที่ลุ่มน้ำลี้ ตำบลน้ำหมัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ครอบคลุมพื้นที่ ๑๗๗,๙๑๗ ไร่ ๒ ตำบล คือ ตำบลน้ำหมัน ๘ หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านปางหมื่น หมู่ที่ ๑ บ้านวังหัวดอย หมู่ที่ ๒ บ้านน้ำลี้ หมู่ที่ ๖ บ้านผาลาด หมู่ที่ ๗ บ้านน้ำต๊ะ หมู่ที่ ๘ บ้านทรายงาม หมู่ที่ ๑๐ บ้านปางหมื่น หมู่ที่ ๑๑ และบ้านค้าย หมู่ ๑๒ ตำบลจริม ๑ หมู่บ้าน คือ บ้านกัวเคียน หมู่ที่ ๑๒

๒. พื้นที่ดำเนินการ/โครงการ

พื้นที่ดำเนินการปลูกหญ้าแฝก บ้านทรายงาม หมู่ที่ ๑๐ ตำบลน้ำหมัน อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในลุ่มน้ำลี้ น้ำหลักลุ่มน้ำส่วนที่ ๔ ภายใต้โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน สำหรับบริเวณที่ปลูกหญ้าแฝกเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน มีการก่อสร้างคูรับน้ำขอบเขา พื้นที่ทำการเกษตรผสมผสาน มีการปลูกไม้ผล เช่นทุเรียน เงาะ ตามคันดินและแซมด้วยชา กล้วยน้ำหว่าและต้นเพกา ปลูกหญ้าแฝกตามขอบคันดินด้านล่าง มีพื้นที่ประมาณ ๕ ไร่ พิกัด E ๖๓๗๒๙๘ N ๑๙๗๖๖๕๓

๓. วัตถุประสงค์ในการปลูกหญ้าแฝก

- ๓.๑ เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- ๓.๒ เพื่อลดการสูญเสียหน้าดินและธาตุอาหารพืช
- ๓.๓ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้แก่ดินและต้นไม้ที่ปลูก
- ๓.๔ เพื่อเป็นจุดสาธิต จุดเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกผสมผสานกับการใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีกลร่วมกับวิธีพืช ให้แก่ชุมชนและเกษตรกรทั่วไป

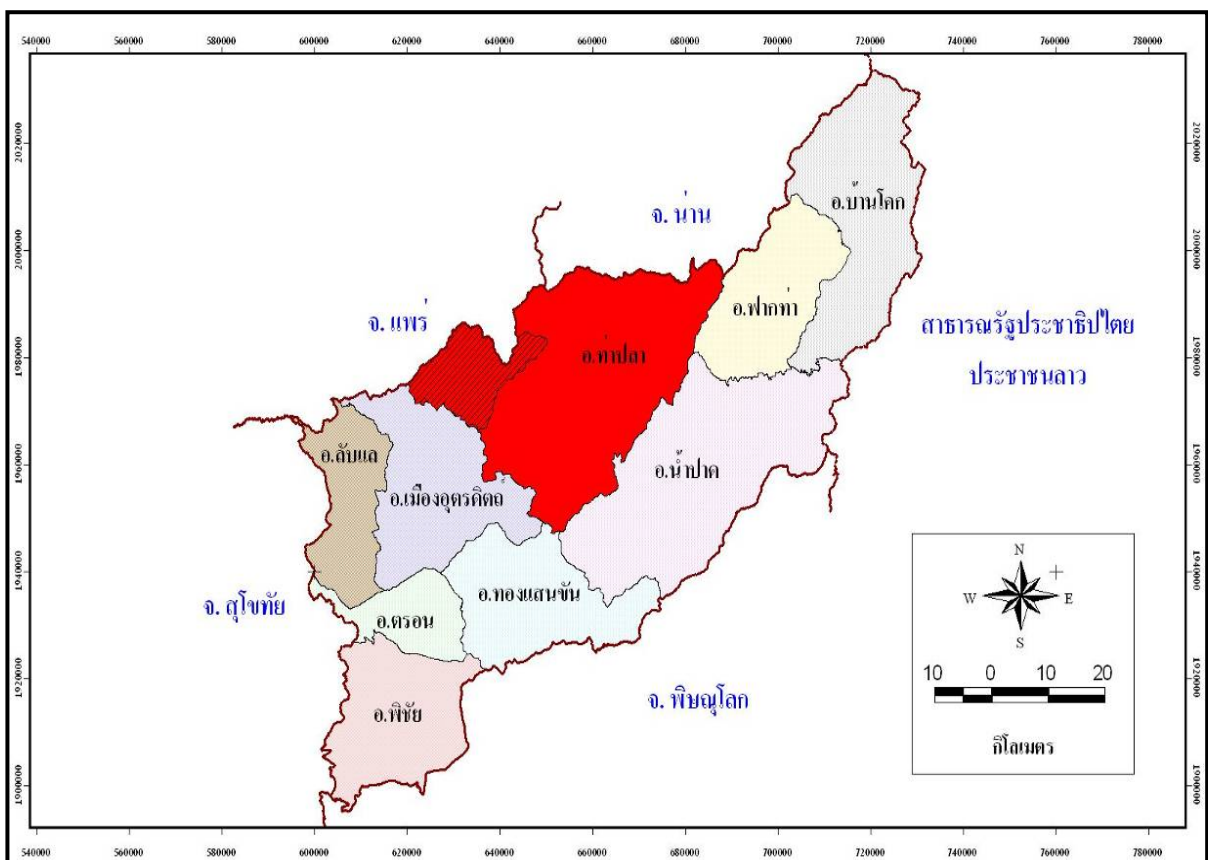
๔. สภาพทั่วไปของพื้นที่

๔.๑ ข้อมูลทางด้านกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขต

พื้นที่ภายใต้โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน อยู่ในเขตตำบลน้ำหมั้นและตำบลจริม อำเภอน้ำพอง จังหวัดอุดรธานี พื้นที่โครงการฯ อยู่ห่างจากอำเภอน้ำพองไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	จรดอำเภอน้ำพอง จังหวัดแพร่
ทิศใต้	จรดบ้านน้ำหมั้น ตำบลน้ำหมั้น อำเภอน้ำพอง จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันออก	จรดตำบลจริม ตำบลนางพญา อำเภอน้ำพอง จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันตก	จรดตำบลชุมฝาง อำเภอน้ำพอง จังหวัดอุดรธานี

สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ของโครงการส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ซึ่งมีความลาดชันสูง ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ดอนที่มีความลาดชัน และที่ราบต่ำ มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง ๑๐๐ - ๑,๔๔๐ เมตร แบ่งสภาพพื้นที่ออกเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

- พื้นที่ราบถึงค่อนข้างราบ ความลาดชัน ๐ - ๕ % ส่วนใหญ่เป็นที่ราบระหว่างหุบเขาและริม ๒ ฝั่งลำห้วยต่างๆ ได้แก่ ห้วยน้ำลี ห้วยน้ำตะและห้วยน้ำหมั้น พบมากทางตอนใต้ ตะวันออกเฉียงเหนือ และตอนกลางของพื้นที่ มีการใช้ประโยชน์ในการทำนาและปลูกพืชไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๓,๖๕๓ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๐๖ ของพื้นที่

- พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ความลาดชันระหว่าง ๕ - ๓๕ % เป็นพื้นที่ที่อยู่ถัดจากพื้นที่ราบและบางส่วนเป็นพื้นที่บริเวณสันเขา พบกระจายอยู่ทั่วไปทางตอนกลาง ตะวันตก ตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ บริเวณนี้เป็นพื้นที่เกษตรผสมผสานกับสวนป่า และป่าธรรมชาติ สำหรับพื้นที่เกษตรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืชไร่และไม้ผลต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่ ๕๐,๘๖๘ ไร่ หรือร้อยละ ๒๘.๕๙ ของพื้นที่

- พื้นที่ภูเขาซึ่งส่วนใหญ่มีความลาดชันสูงมีความลาดชันระหว่าง > ๓๕ % เป็นพื้นที่ภูเขาสูงประกอบด้วยเทือกเขาใหญ่น้อยสลับกันไป ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และเป็นแหล่งกำเนิดลำห้วยต่างๆ เช่น ห้วยน้ำลี ห้วยน้ำตะและห้วยน้ำหมัน พบกระจายอยู่ทั่วไปทางตอนเหนือ ตอนกลาง ตอนใต้ ตะวันตก ตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ บริเวณนี้เป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติผสมผสานกับสวนป่าปลูก ครอบคลุมพื้นที่ ๑๒๓,๓๙๖ ไร่ หรือร้อยละ ๖๙.๓๕ ของพื้นที่

ลักษณะภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน

อุณหภูมิเฉลี่ยรายปีประมาณ ๒๗ องศาเซลเซียส เฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน ประมาณ ๓๑ องศาเซลเซียส และต่ำสุดในเดือนธันวาคมและมกราคม ประมาณ ๒๔ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ ๑,๕๐๐ มม./ปี ฝนเริ่มตกชุกในเดือนพฤษภาคม และหนาแน่นขึ้นในเดือนสิงหาคมและกันยายน ฝนตกสูงสุดในเดือนกันยายน และต่ำสุดในเดือนธันวาคม ฤดูฝนมีระยะเวลาประมาณ ๘ เดือน โดยเริ่มประมาณกลางเดือนเมษายนถึงพฤศจิกายน ซึ่งเกิดจากอิทธิพลอากาศในท้องถิ่น อิทธิพลจากทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ในช่วงปลายฤดูฝน มีฝนตกเนื่องจากความกดอากาศต่ำและอากาศเย็นจากจีนกระทบอากาศร้อน มีฝนกระจายทั่วทั้งพื้นที่ ส่วนฤดูหนาวต่อจากฤดูฝนได้รับความหนาวเย็นจากไซบีเรีย ทำให้อากาศหนาวมากจนถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ และเริ่มฤดูร้อนในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม การตกของฝนที่ยาวนานและปริมาณมาก จากการเก็บข้อมูลปริมาณน้ำของลำห้วยต่างๆ ทั้ง ๓ หมู่บ้าน พบว่าในช่วงฤดูแล้งปริมาณน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว แต่แหล่งน้ำดังกล่าวก็มีน้ำไหลตลอดทั้งปี ทำให้เหมาะสมต่อการเพาะปลูก และเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ

ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค และน้ำที่ใช้ในการเกษตรในหมู่บ้าน

๑. น้ำที่ใช้ในการเกษตร ใช้ห้วยน้ำตะ และห้วยน้ำลี ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่เกษตรกรใช้ในการเกษตร โดยในอดีตก่อนที่จะเกิดดินถล่ม ลำน้ำห้วยดังกล่าว มีขนาดความกว้างเพียง ๑ - ๒ เมตร เกษตรกรในชุมชนจึงทำการกันทำนบกั้นลำน้ำ เพื่อผันน้ำเข้าไปในพื้นที่นาจึงสามารถทำนาได้ แต่ในปัจจุบันหลังจากเหตุการณ์ดินถล่ม ลำน้ำเดิมถูกดินถล่ม และทับถม ทำให้ลำน้ำเปลี่ยนทิศทางและลำน้ำมีความกว้าง ๑๐ - ๒๐ เมตร เกษตรกรจึงไม่สามารถกันทำนบเองและไม่สามารถนำน้ำในลำน้ำมาใช้ในการทำนาได้ การที่จะนำน้ำในลำน้ำมาใช้น้ำได้จะต้องมีการก่อสร้างฝายน้ำล้นหรืออ่างเก็บน้ำ ที่ต้องลงทุนค่อนข้างสูง แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมชลประทานก็มีโครงการสนับสนุนในการก่อสร้างฝายกั้นน้ำและระบบส่งน้ำ ส่วนเกษตรกรบางรายที่ทำนาโดยไม่อาศัย ลำน้ำ น้ำตะ น้ำลี แต่อาศัยลำน้ำจากร่องเขาเล็กที่เป็นลำน้ำสาขาของ ลำน้ำตะ น้ำลี ซึ่งประสบปัญหาดินถล่มไม่มาก ก็สามารถผันน้ำเข้านาและทำนาได้

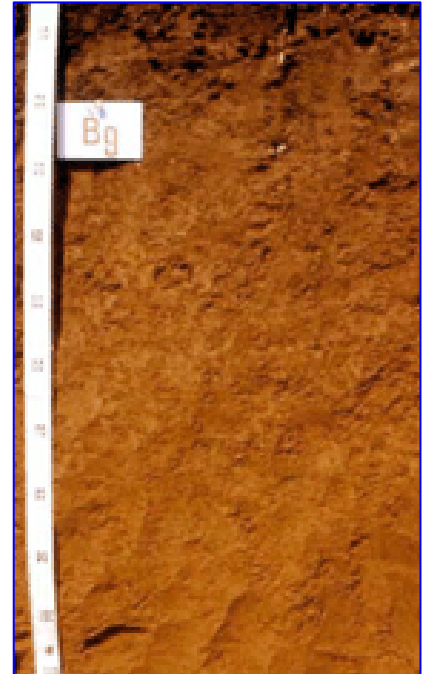
๒. น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ในครัวเรือน ชุมชนอาศัยน้ำจากระบบประปาภูเขาในหมู่บ้าน หลังจากเหตุการณ์ดินถล่มระบบประปา ได้รับความเสียหายบ้างแต่ก็สามารถช่วยกันแก้ไขและนำน้ำมาใช้ได้เหมือนเดิม

๕. ลักษณะดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลักษณะดินในพื้นที่ บ้านทรายงาม อยู่ในกลุ่มชุดดินที่ ๒๙ ชุดดินบ้านจ้อง (Ban Chong series: Bg)

กลุ่มชุดดินที่ ๒๙

การจำแนกดิน Fine, kaolinitic, isohyperthermic Typic (Kandic) Paleustults การกำเนิดเกิดจากการผุพังของหินตะกอนเนื้อละเอียดและหินที่แปรสภาพ เช่น หินดินดาน หินทรายแป้ง หินโคลน หินชนวน หินฟิลไลต์ เป็นต้น บริเวณพื้นที่ภูเขา และรวมถึงที่เกิดจากวัสดุหินหรือหินที่เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางใกล้ๆ โดยแรงโน้มถ่วง บริเวณเชิงเขา หรือเกิดจากตะกอนดินที่ถูกน้ำพาบริเวณเนินตะกอนรูปพัด สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา ความลาดชัน ๓ - ๓๕ % การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินเข้าถึงเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลาง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็น ป่าเบญจพรรณ พืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย ยาสูบ ข้าวไร่ สับปะรด และสวนผลไม้ การจัดเรียงชั้นดิน Ap (A)-Bt ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว สีนํ้าตาลเข้มถึงสีนํ้าตาลปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH ๕.๕-๖.๕) ดินล่างเป็นดินเหนียว สีแดงปนเหลือง ถึงสีแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๕)

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน
๐-๒๕	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
๒๕-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
๕๐-๑๐๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ : ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำและเป็นกรด สภาพพื้นที่มีความลาดชัน ดินเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ : ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยเคมี และใช้วัสดุปูนปรับแก้ความเป็นกรดของดิน จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้เหมาะสม

๖. สภาพปัญหาและความสำคัญของพื้นที่

บ้านทรายงาม หมู่ที่ ๑๐ ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำลี้ ตำบลน้ำหมัน อำเภอลำปลาย จังหัดอุดรดิติ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาข้าวตามทีราบระหว่างร่องเขา ร่องห้วย ส่วนบริเวณพื้นที่ลาดชันมีการปลูกกล้วยน้ำว้า ข้าวโพด มะม่วงหิมพานต์ ทุเรียน การทำการเกษตรบนพื้นที่ลาดชันทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบจากอุทกภัยดินโคลนถล่มในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ทำให้

เกิดความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินและพื้นที่การเกษตรเป็นจำนวนมาก การใช้ประโยชน์ที่ดินแบบดั้งเดิมเป็นการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว และขาดการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ถูกต้องเหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง และเกิดดินถล่มสร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อม

สภาพพื้นที่

๗. แนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาพื้นที่

๗.๑ สถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์ กรมพัฒนาที่ดิน เข้าดำเนินการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยต่อดินถล่ม ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ในพื้นที่ ๑๗๕ ไร่ โดยจัดทำคูรับน้ำรอบเขา (คันดินแบบที่ ๖) จำนวน ๑๙ กม. โดยใช้ระยะในแนวดิ่ง (VI.) ประมาณ ๕ เมตร เพื่อปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ เช่นเงาะและทุเรียน และดำเนินการทำทางลำเลียงในไร่นา เพื่อสะดวกในการลำเลียงผลผลิต (รายละเอียดตามภาคผนวก)

๗.๒ ดำเนินการผลิตและปลูกหญ้าแฝกตามโครงการฯ จำนวน ๗๐,๐๐๐ กล้า โดยปลูกหญ้าแฝกตามขอบคันคูรับน้ำรอบเขาในพื้นที่จัดทำการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยปลูกเป็นแถวตามแนวขอบคันดินระยะห่างระหว่างต้น ๕ เซนติเมตร เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและช่วยรักษาความชุ่มชื้นให้กับพืชที่ปลูก อีกทั้งช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

๘. วิธีการดำเนินงานปลูกหญ้าแฝก

๘.๑ ช่วงเวลาที่ปลูก-ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการปลูกหญ้าแฝกบริเวณขอบคันดินด้านล่างตลอดแนว เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ปลูกซ่อมแซมเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖

๘.๒ พันธุ์หญ้าแฝกที่ปลูก-ความเหมาะสม

หญ้าแฝกพันธุ์ศรีลังกา เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมในการปลูกในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งหญ้าแฝกพันธุ์ศรีลังกาเป็นพันธุ์แฝกลุ่ม สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพพื้นที่เป็นดินลูกรัง อากาศหนาวเย็น มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดีเจริญเติบโตค่อนข้างรวดเร็ว

พันธุ์หญ้าแฝก

๘.๓ จำนวนกล้า

ดำเนินการผลิตและปลูกหญ้าแฝกตามโครงการ ฯ ทั้งหมดจำนวน ๗๐,๐๐๐ กล้า ในส่วนของพื้นที่ที่ส่งเข้าพิจารณาคัดเลือกผลงานการปลูกหญ้าแฝกดีเด่น ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ประเภทหน่วยงานของกรมฯ ดำเนินการผลิตและปลูกหญ้าแฝก จำนวน ๓๐,๐๐๐ กล้า ตามข้อตกลงการปฏิบัติงาน (I.P.A.) ปีงบประมาณ ๒๕๕๖

๘.๔ วิธีการปลูก

ปลูกตามขอบคันคูรับน้ำรอบเขาในพื้นที่จัดทำกรอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันการพังทลายของดินปลูกเป็นแถวตามแนวขอบคันคูรับน้ำขอบเขาด้านล่าง รวมระยะทางประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร มีการเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก โดยขุดร่องปลูกขนาดกว้าง ๑๐-๑๕ เซนติเมตร ลึก ๑๐-๑๕ เซนติเมตร ยาวตามขอบคันคูรับน้ำขอบเขา ใส่ปุ๋ยอินทรีย์รองก้นร่อง ปลูกหญ้าแฝกแบบรากเปลือยเป็นแถว ระยะระหว่างต้น ๕ เซนติเมตร ประมาณ ๒๐ ต้น/เมตร ดายหญ้าและวัชพืชที่จะขึ้นปกคลุมหญ้าแฝก เมื่อหญ้าแฝกเจริญเติบโตทำการตัดใบหญ้าแฝกให้มีความสูงประมาณ ๑ ฟุต เพื่อเร่งให้หญ้าแฝกมีการแตกกอเร็วขึ้น โดยตัดปีละ ๑ ครั้ง หญ้าแฝกเจริญเติบโตอยู่รอดได้สูง มีอัตราการรอดตายมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์

วิธีการปลูกหญ้าแฝก

การเจริญเติบโตของหญ้าแฝก

๙. การติดตามผลการดำเนินงาน และประโยชน์ต่อพื้นที่

จากการติดตามผลหลังจากการปลูกหญ้าแฝกเป็นระยะๆ โดยเฉพาะช่วงแรกของการปลูก มีการปลูกซ่อมหลังจากปลูกหญ้าแฝกแล้วประมาณ ๑ เดือน พบว่ามีอัตราการรอดตายสูงมากกว่า ๙๐% หลังจากปลูกหญ้าแฝกประมาณ ๖ เดือน แถบหญ้าแฝกสามารถที่จะยึดดินบริเวณขอบคันดินคุ้มน้ำขอบเขาได้เป็นอย่างดี แถบหญ้าแฝกสามารถป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ช่วยเก็บรักษาความชุ่มชื้นให้แก่ดิน ทำให้ไม้ผลที่ปลูกมีการเจริญเติบโตได้ดี เมื่อเปรียบเทียบกับแปลงข้างเคียงที่ไม่ได้ปลูกหญ้าแฝก จากประโยชน์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้สามารถเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรในพื้นที่ เข้ามาศึกษาหาความรู้ จนถือเป็นต้นแบบของการปลูกหญ้าแฝกให้กับเกษตรกรในพื้นที่อำเภอท่าปลาและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งทำการเกษตรในพื้นที่ภูเขาที่มีความลาดชัน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยจากดินถล่ม ได้มาศึกษาและนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองต่อไป

๑๐. ความยั่งยืนของหญ้าแฝกในพื้นที่ และแผนการดำเนินงานในอนาคต

หลังจากสถานีพัฒนาที่ดินอุตรดิตถ์ ได้เข้าไปดำเนินการปลูกหญ้าแฝกโดยคัดเลือกสายพันธุ์ที่เหมาะสม คือพันธุ์ศรีลังกา ซึ่งมีการจัดการและดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก มีการเจริญเติบโตดี เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในพื้นที่ต้นแบบแล้ว เกษตรกรในพื้นที่ได้เห็นประโยชน์ของการปลูกหญ้าแฝก ในด้านการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน ตลอดจนใช้ประโยชน์จากใบหญ้าแฝกในการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดินแล้ว เกษตรกรแปลงต้นแบบมีความเป็นเจ้าของ มีความรักในการปลูกและดูแลรักษาหญ้าแฝกให้คงอยู่ตลอดไป รวมทั้งยังทำให้เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานมีการสอบถามการปลูกหญ้าแฝกกับเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ เกิดความสนใจที่จะนำหญ้าแฝกไปปลูกในพื้นที่ของตนเอง

ในอนาคต สถานีพัฒนาที่ดินอุตรดิตถ์ ได้จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่ หมู่ ๑๐ ปิงประมาณ ๒๕๕๗ เพิ่มขึ้นอีก ๘๐๐ ไร่ ซึ่งสามารถขยายผลการปลูกหญ้าแฝกเพิ่มเติมในพื้นที่โครงการฯ และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานปลูกและดูแลรักษาแฝกในพื้นที่ต่อไป

๑๑. การมีส่วนร่วมของพื้นที่

การปลูกหญ้าแฝกตามโครงการฯ เป็นการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่การเกษตรของเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน ได้ประชาสัมพันธ์ชี้แจงกับหน่วยงานราชการ องค์กร และเกษตรกรในพื้นที่ให้เห็นถึงความสำคัญของการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการดูแลหญ้าแฝก ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมในการปลูกและดูแลรักษาหญ้าแฝกต่อจากที่เจ้าหน้าที่ปลูก สามารถเป็นต้นแบบและแบ่งปันกล้าหญ้าแฝกขยายผลการปลูกหญ้าแฝกไปยังพื้นที่อื่นได้

๑๒. ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ

๑๒.๑ การปลูกหญ้าแฝกโดยใช้กล้าหญ้าแฝกรากเปื่อย ต้องปลูกในช่วงระยะเวลาที่มีความชื้นที่เหมาะสม จึงจะมีอัตราการรอดตายสูง เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการและการดูแลรักษาเอาใจใส่พอสมควร จึงจะทำให้หญ้าแฝกมีการเจริญเติบโตเป็นกำแพงป้องกันการชะล้างพังทลายของดินได้

๑๒.๒ การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ต้องปลูกตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ในกรณีที่แปลงปลูกหญ้าแฝกไม่อยู่ในโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดทำแนวระดับและวิธีการปลูกหญ้าแฝกที่ถูกต้อง

๑๒.๓ การปลูกหญ้าแฝกในแปลงไม้ผล ถ้าไม้ผลเจริญเติบโตมีร่มเงา ทำให้หญ้าแฝกบริเวณที่เป็นร่มเงาชะงักการเจริญเติบโตและตายไปในที่สุด เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนแนวหญ้าแฝกเป็นแนวคันซากพืชหรือแนวคันดินเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำต่อไป

๑๓. ผู้รับผิดชอบ

นายสมบูรณ์ ธิจันทร์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สถานีพัฒนาที่ดินอุตรดิตถ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘ โทร. ๐๘๑-๙๖๑๔๑๐๙

ภาคผนวก

การประเมินค่าก่อสร้าง
โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยต่อดินถล่ม
พื้นที่ 175 ไร่ (ดำเนินการเอง)
บ้านทรายงาม หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำหมัน อำเภอกำปสา จังหวัดอุดรธานี
ดำเนินการได้วางแผนก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน กิจกรรมตามตาราง ดังนี้

1. คูรับน้ำขอบเขา (คันดินแบบที่ 6)	จำนวน 19 กม.
2. ทางลำเลียงในไร่นา	จำนวน 1.2 กม.
3. พันธุ์ไม้ผล	จำนวน 139 ไร่
3.1 เงาะ	จำนวน 1,540 ต้น
3.2 ทุเรียน	จำนวน 1,518 ต้น
4. ผลิตและปลูกหญ้าแฝก	จำนวน 70,000 กล้า
5. ป้ายโครงการ	จำนวน 1 ป้าย

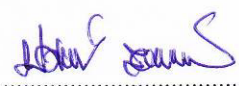
ตารางแสดงการประเมินค่าก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยต่อดินถล่ม แปลงที่ พต.8 อด.6/2556 ของสถานีพัฒนาที่ดินอุดรธานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8 ตามแผนการดำเนินงานก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ บ้านทรายงาม หมู่ 10 ตำบลน้ำหมัน อำเภอกำปสา จังหวัดอุดรธานี ครอบคลุมพื้นที่ 175 ไร่

ที่	ชนิดของงาน	ปริมาณงาน	จำนวนเงิน(บาท)
1.	คูรับน้ำขอบเขา (คันดินแบบที่ 6)	19 กม.	441,180.-
2.	ทางลำเลียงในไร่นา	1.2 กม.	24,984.-
รวม			466,164.-
3.	พันธุ์ไม้ผล	139 ไร่	
	3.1 เงาะ	1,540 ต้น	103,180.-
	3.2 ทุเรียน	1,518 ต้น	115,346.-
4.	ผลิตและปลูกหญ้าแฝก	70,000 กล้า	84,000.-
5.	ป้ายโครงการ	1 ป้าย	2,000.-
รวม			770,690.-
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			861,010.-
ขอใช้เพียง			861,000.-

ประเมินราคาค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นการดำเนินการเอง
โดยใช้ ค่า อำนวยการ 18.2361 %

ค่าใช้จ่ายรวม	=	466,164 × 18.2361 %	
	=	85,010 .-	บาท
เป็นเงิน			
	=	466,164 + 85,010.-	บาท
รวมเป็นเงิน	=	551,174.-	บาท
ค่าพันธุ์ไม้ผล			
- เงาะ	=	103,180.-	บาท
- ทุเรียน	=	115,346.-	บาท
ผลิตและปลูกหญ้าแฝก	=	84,000.-	บาท
ค่าขนย้าย 53 กม.	=	5,310.-	บาท
ค่าป้ายโครงการ 1 ป้าย	=	2,000 .-	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	=	551,174 + 103,180 + 115,346 + 84,000 + 5,310 + 2,000	
	=	861,010.-	บาท

สรุป ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแปลงที่ พด.8 อด.6/2556
รวมเป็นเงินขอใช้เพียงทั้งสิ้น 861,000.- บาท (แปดแสนหกหมื่นหนึ่งพันบาทถ้วน)

ลงนาม.....
(นายประศาสน์ สุทธารักษ์)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์
ผู้ประเมินราคา
๓๑ ตุลาคม 2556

